

ved Fuldmægtig Anders Kjærulff

WHITE PAPER #1 ANALOGISERINGSSTYRELSEN

ANGSTEN FOR DET HVIDE PAPIR

Blandt forfattere taler man om angsten for det hvide papir, en neurotisk tilstand, der blokerer for skabelsen af noget nyt, fordi alle muligheder for al slags indhold ligger åbent foran en, på det uendeligt hvide papir.

I dag er angsten for papiret anderledes konkret. Der synes at være opstået en fælles misforståelse af, at det, der gemmes digitalt, er mere sikkert gemt som et-taller og nuller pakket ind i elektricitet end det, der er gemt analogt på et stykke ydmygt papir. Hvad værre er: Det regnes for bedre, at et stykke viden, en optegnelse, en tekst eller et billede er gemt digitalt end at det er gemt analogt, for så er det nemmere at finde og dermed mere brugbart, hedder det. Men det er en misforståelse. Den tog sin begyndelse, da man erstattede de første computers dataindlæsning, dengang analoge hulkort, med først båndstationer, dernæst meget fysisk store harddiske og videre over i bærbare medier, disketter, bærbare harddiske, rask ind i USB-sticks og i dag: Ind iden der sky, CLOUDEN, aka andre menneskers computer, og derfra sandsynligvis videre som træningsdata for kunstig - aka forloren – intelligens, AI. AI regnes tydeligvis, især af industrien og de mange støjende klakører bag den, for endemålet for al information, AI er en slags transformator for demokratiseret viden, der før tilhørte de, der skabte den og de der forstod, men nu tilhører alle, også, desværre, de, der ikke hverken har skabt det eller forstår den.

Minimalisering

Men når det er kommet så vidt, handler det i første omgang om minimalisering: Det digitale gør viden og information mindre – faktisk gør det alting mindre. Et analogt leksikon af passende omfang og indhold fylder godt halvanden meter bogreol og vejer små 50 kilo, mens grundinformationen i samme leksikon i digital

form kan rummes på et usb-stick på størrelse med en fingernegl eller ligge i hukommelsen på en smartwatch eller en mobiltelefon. Men al minimalisering har en pris. Der findes f.eks. mikroskopiske små bibler, der indeholder al tekst i en lille bitte bog, men skrifttypens lidenhed og det problematiske i at læse, bladde og navigere i siderne uden lup, pincet og mikroskop gør denne minibibel komplet uanvendelig. Når noget digitaliseres, det kunne være en bibel eller et leksikon, bliver det således mindre i fysisk form, men kræver nu en skærm for at være læsbar. Denne skærm kræver igen energi, strøm fra et batteri eller direkte fra en stikkontakt, for at kunne vise informationen, og hvis strømmen forsvinder eller skærmen går i stykker er det ikke muligt at tilgå den viden, der er blevet minimaliseret.

Hvis man skulle foretage en analog sammenligning, ville det svare til, at et leksikon eller en bibel kun fungerede i stearinlys-skær, og ophørte med at være tilgængeligt, når lyset var brændt ned, hvorefter vi var nødt til at tænde nye lys for at kunne læse. Sådan er det som bekendt ikke i virkeligheden, hvor det banale og dog magisk befriende dagslys nådigt sørger for, at nedskreven eller trykt viden er tilgængelig for os ihvertfald halvdelen af døgnet. Skulle mørket falde helt på, har vi stadig braille-udgaver, blindesprog, en slags omvendte hulkort, hvor man ikke som en computer er overladt til at tolke ud fra det, der ikke er der, men som menneske mærker ophøjede prikker, som vi føler ordene igennem. Men en ting er, hvorvidt digitalisering af viden og information formindsker det der var, det kan være nyttigt, noget andet er, at selve processen uvægerligt kommer til at forandre indholdet og meningen med det, fordi dets funktion nu er udvidet fra simpel forståelse af et stykke tekst, der kan læses uden forstyrrende elementer, til et stykke data, der først skal rives i stykker i 1 og 0'er og derefter samles igen og igen via en række programmer, så vi kan se det på vores skærme hvor de nu ikke kun er tilstede som

fakta men også som mulighed for manipulation. Alt der er digitalt kan som bekendt manipuleres og det er vanskeligt, for ikke at sige umuligt, troværdigt at fastholde et dokumentes autenticitet, hvis ikke der ligger en analog original, som det digitale har manifesteret sig ud fra. Og netop der, ligger det største problem ved digital lagring: Når noget er lagret digitalt, er den herskende opfattelse, at man så ikke længere behøver den analoge original, det digitale er født af. Originalen forsvinder, destrueres eller henslæber en kort, ubemærket tid på en hylde som ingen længere besøger. Digitaliseringens egentlige formål, dets indre kraft, er således destruktiv i sin natur, den minimerer og den ødelægger det, den minimerede, som en parasit der spiser sit offer indefra og bagefter bruger den nye tomme krop som forklædning og et hylster for egne, intrinsiske formål.

Men det digitale har jo ikke noget formål, hører jeg nogen sukke, der er blot tale om at bruge teknologi til at gøre noget bedre og hurtigere, og så er det en fiks måde at udbrede et stykke viden, en tekst, et billede et stykke musik, så mange flere kan få gavn af det? Min påstand er, at der er et formål, en indre mening med det digitale og at det formål først nu er ved at tage form, at industrierne bag den, nu konkretiserer, udkrystalliserer den enorme mængde af magisk tænkning, de hidtil har solgt deres produkter på. Nu er det klart, at formålet er at udskifte alt der var før, originalerne, med noget, der er digitalt og dermed manipulerbart, skalerbart og brugbart til overvågningsformål, taylorisme og påstået effektivisering, en bevægelse, der er menneskefjendsk og kold.

Og så er jeg nødt til at både at rette mig selv og teknologifirmaerne, når jeg og de siger, at digitalisering gør tingene mindre. For også det er kun tilsyneladende – bag den moderne minimaliserings små artefakter står der gigantiske datacentre, der kræver millioner af liter helt rent kølevand og enorme mængder af energi for at fungere. Disse datacentre er typisk gemt væk på landet, bag hegn og vagter. I Danmark alene er der på nuværende tidspunkt 42 datacentre. Det anslås, at de vil bruge over 18 procent af Danmarks samlede energiforbrug inden 2030.

Hvis man sætter sig helt stille ned og tænker over de internetforbundne computere man er omgivet af, alle de elektroniske bevægelser der finder sted i dem, og al

den automatiske kommunikation, de udstøder, ofte overvåget af mindre venlige og sågar kriminelle menneskelige aktører hvis formål er at udnytte frit flydende information til egen fordel, ja, så bliver det klart, at der i disse år skabes et nyt nervesystem omkring os, et nervesystem vi for hver analog bog, der brændes og hvert fyldt arkivskab, der køres på lossepladsen sammen med leksikoner og lp-plader og romaner, mere og mere får karakter af spændetrøje, et tvungent kraftfelt, hvor intet menneske kan bevæge sig frit, undtagen i uendeligt små stykker, hvilket som bekendt ikke er muligt.

I stedet strækker dette kraftfelt sig omkring os alle som et tæppe, vædet i lim, det suger verden tør for vand og varme, og har bemægtiget sig selv de mest banale af vores daglige handlinger fra et menneske til et andet.

Lad os tale om betalinger

Konter, det eneste anonyme betalingsmiddel vi har, regnes for usikre, fordi de er konkrete og kan røves eller tabes, mens tal på en skærm synges frem som noget, der er udenfor tyves rækkevidde. Tænker man nærmere over hvor skørt og forfængeligt det er, svimler det en lille smule, ikke? For den pengeseddel du har i hånden er konkret, finit og er det værd, der står på den. Dine penge i banken findes kun på en skærm og der svindles som aldrig før med digitale penge, fordi overførslen er ansigtsløs og uendelig og fordi bankerne foretrækker det sådant. Der er ikke mere end tre bemandede kasser tilbage i danske banker. Der er ikke flere mennesker. Kun tegn på skærme og plastikkort, der svæver over trådløse terminaler. Begge dele kan manipuleres.

I bibliotekerne er der stadig bøger. Men der bliver færre af dem. De bliver ikke mindre. Bare færre, fordi det koster penge at have dem stående og fordi stat og kommuner tror, det er bedre og billigere og mere demokratisk med digitale bøger. Men hvor man stabler søgninger op til digitale udlån, står det værre til med de resterende analoge bøger. Vi har opgivet systematiseringen og vedligeholdelsen af dem, fordi vore bibliotekarer i dag er 'informations-rådgivere' og bøgernes fysiske tilstedeværelse nu udgør et problem, der diskuteres dagligt og alvorligt politisk, mens der hviskes at alt jo alligevel findes digitalt og at det må være godt nok.

Det er det ikke og hvis vi skal overleve som art, der bevæger sig civilisatorisk fremad i universet, er vi nød til at overvinde angsten for papiret og genopføre boghandler og udvide bibliotekerne. Med bøger. For der er andre, mere alvorlige konsekvenser af nedbruddet af infrastrukturen af det analoge, et nedbrud, der er drevet af angst for at gemme noget på papir.

Scandinavian star

Den 16 november 2024 blev en mand endegyldigt frikendt fra en årelang mistanke om at have opskrevet kaskosummen af passagerfærgen 'Scandinavian Star' i selskabets forsikring. Hvis han havde sat værdien af færgen højere op kort før ulykken, var der et klart motiv til at brænde skibet af. Nu er han frikendt og det skete ifølge undersøgelsesleder, professor Kristina Siig, fordi man fandt de papirer, der dokumenterede den årlige regulering af kaskosummen, der altså var uændret. Hvorfor det betyder noget er faktisk ligegyldigt i denne sammenhæng men det er ikke ligegyldigt, at der var tale om fysiske papirer, der var gemt i en kælder i London. Uden dem, ville manden stadig være mistænkt for medvirken til en brand, der i 1990 kostede 159 mennesker livet.

Elskere at det digitale vil anføre, at 1990 jo netop var papirernes tid, og det er papiret skyld, dets stedfasthed og manglende evne til at flyde gennem forskellige digitale systemer, der gjorde at det tog så lang tid at finde. Jeg vil fastholde, at det var et held, at papirerne overhovedet fandtes endnu. Og at vores manglende papir-infrastruktur i dag vil medføre enorme mængder af fejl, manglende dokumentation og ikke mindst: Uretfærdigheder. Tiltroen til det digitale stabilitet, konsistens og evighed er en myte, endnu misforståelse. I dag lukker firmaer simpelthen ned efter ransomwareangreb, hvor hele deres bogholderi og oversigt over betalere og skyldnere er forsvundet efter mødet med det, der mest sandsynligt er en ung mand med en computer, adgang til Tor-netværket og et købt program fra Rusland. Han har krypteret det hele og kræver en urealistisk høj løsesum efter at have taget data og backup som gidsel med en kode, kun han kender. Får han ikke pengene, sletter han alt.

Data i form af sikker viden er for evigt tabt her. Og firmaet må lukke i en sky af historieløshed, mens vi taler om vigtigheden af mere cybersikkerhed, noget de

indviede godt er klar over ikke har permanent karakter, men er en rullende og uendelig proces af opdateringer, der skal skrives og varetages og vedligeholdes af konsulenter og eksperter og fastansatte, hvis opgave det således er, at pleje en række maskiners blødende indre, og holde data, der hele tiden vil ud, indenfor i et elektronisk bur.

Men hvorfor bruge tid på det?

Vi er analoge mennesker. Vi findes og er konkrete og går ind i hinanden og falder og krammer og selvom vi ikke altid ved, hvem den anden er, den næste, kan vi tale sammen og vurdere om der er noget at snakke om. Indimellem har vi brug for at vide, præcis hvem vi er, hvor vi kommer fra, hvor vi bor, når vi krydser grænser eller skal i kontakt med stat, kommune eller region. Indtil for ganske få år siden var alle dokumenter, der var udstedt af en myndighed, helt gyldige legitimationspapirer – et pas, et kørekort, sygesikringsbeviset, selv et bibliotekskort kunne gå i en snæver vending, og ja, den slags havde vi skam næsten alle sammen engang, det var et lille kort, der blev fotograferet sammen med den bog vi lånte, og det blev gemt på mikrofilm offline og måske fremkaldt og sendt til os via det nu afskaffede analoge postvæsen. Hvis vi havde glemt at aflevere, kom der et brev med en kopi af billedet og en i første omgang venlig anmodning om tilbagelevering. Når bogen var afleveret, blev billedet slettet.

Fælles for alle daværende identifikationspapirer var, at de ikke skulle kopieres og gemmes hos andre. De skulle fremvises og helst ikke forlade ejerens hænder og slet ikke samme ejers blik og opmærksomhed. I dag har myndighederne ikke længere tillid til disse papirer, hvilket egentlig ikke er så underligt da det ikke længere er myndighederne, der fremstiller dem – de laves ofte af private firmaer og med fotos leveret af et borgerservice, der består af et kamera på et bibliotek, der betjenes af en tidligere bibliotekar, nu informationsformidler.

Med indførsel af nemID og senere MitID, undergravede myndighederne alle originale identitetspapirer definitivt: Hverken pas, sygesikringsbeviser, kørekort eller dåbsattester regnes for tilstrækkeligt, hvis man f.eks. skal have nulstillet sin adgangskode i MitID. Her skal man i stedet gennemgå en ydmygende digital quiz, hvor man skal kunne svare på spørgsmål som ens

moders navn og fødselsdato og tidligere adresser, oplysninger der igen kommer fra en anden database, den hos CPR, det centrale personregister, og oplysninger, det kan være svært at huske, hvilket mange borgere har.

Kørekortet – engang kaldet 'pappet' – er nu også digitalt sammen med sygesikringsbeviset. Samtidig arbejdes der på EU-plan med et såkaldt eID, et fælles europæisk mitID. Vores identitet – muligheden for at bevise hvem vi er – er de facto i hænderne på en række private spillere – mitID er ejet af bankerne, drevet af NETS og udviklet af det private firma Netcompany i lukket kode. Vi aner ikke, hvad der sker indeni de nøgler, der giver adgang til hele vores liv. Denne digitalisering, eller skal vi kalde privatisering af det, der før var analoge identifikations-papirer, har allerede haft en tydelig sideeffekt, som de fleste nok har mærket. Man skal identificere sig mere, end man skulle før. Helst hele tiden.

Hver gang man køber noget på internettet, selv for små beløb, kræver det således brug af mitID og ønsker man at tilgå den digitale postkasse, der har erstattet sprækken i døren i ens eget hus, er det kun muligt hvis man identificerer sig selv digitalt. Det skal man i øvrigt tit. Mængden af digitale henvendelser til borgerne overstiger allerede langt, hvad der kom af rudekuverter gennem brevsprækker i gamle dage. Samtidig sætter denne evige identifikation de analoge identifikations-papirer og metoder under yderligt pres: Foretager man en ejendomshandel, forventes det, at køber og sælger fremsender kopier eller billeder af pas, kørekort og sygesikringsbeviser, ofte via helt utilstrækkeligt sikrede emails uden brug af kryptering. Det er symptomatisk at det ikke er nok blot at fremvise de pågældende papirer så modparten kan forsikre sig om ens ægthed, men at der skal eksistere et digitalt, lagret spor. Og også det har uheldige konsekvenser.

Flere ejendomsmæglere er blevet hacket og kundernes oplysninger er blevet lækket, inklusive, må man formode, fotokopier af pas og kørekort. Når den slags kommer i hænderne på IT-kriminelle, er det muligt for dem at lave vellignende forfalskninger, der kan anvendes til identitetstyverier og køb på nettet. Således underminerer det digitale endnu engang det analoge, og mens antallet af nødvendige identifikationer stiger, lægges der yderligere pres på det digitale Id's soliditet.

Angsten for papiret har medført, at vi de facto er overgået til gennemsigtige, privatlivsfjendtlige løsninger, hvor personlige, ja private oplysninger som CPR-numre, bopælsadresse, ægteskabelig status, sygdomshistorik og navne på ens børn flyder frit mellem et uoverskueligt antal af private og offentlige og kriminelle aktører, hvilket undergraver den enkelte borgers integritet og autonomi og udsætter os alle for fare. Med den mere eller mindre bevidste undergravelse af analoge identifikationspapirer som autoritative dokumenter, en undergravelse, der begrundes i risiko for falskneri og sågar en hellig men falsk henvisning til et resurseforbrug, der alt andet lige er mindre ved papir end ved det digitale, åbnes der for, at mennesket omformateres fra frit individ, med kontrol over sine egne oplysninger og, må man formode, sin skæbne, til at være en node i et netværk, eller rettere en dråbe i en af de skyer, CLOUDs, der påstås at være fremtiden. Cloud udgør en særlig, næsten dansende vej væk fra papirets uafvendelighed: Du ved ikke engang præcist hvor dine data er henne og du kender ikke dem, der passer på dem, men netop det fritager dig selv for ansvaret for egen information, du kan ikke tabe dem ud af pungen, for nu ligger data jo i skyen og med den metafor klistret godt fast, er det meget vanskeligt at forestille sig data som noget konkret. Men det er det.

Digitaliseringen, 'clouding' af vores identitet svarer kort sagt til, at man vælger at krydse gaden uden at se til højre eller venstre fordi man forestiller sig, at nogen andre har ryddet vejen for én og der ikke er nogen biler. Fordi 'Clouding' typisk er abonnementsbaseret, ses det hele som en service, noget man har betalt sig fra og dermed noget der er andres ansvar. Størrelsen af den virtuelle plads man har i clouden stiger konstant. Det medfører en voksende sløsethed i forhold til at vurdere om data egentlig er bevaringsværdig – hvorfor smide væk, når man kan gemme?

Grace Hopper

Den amerikanske matematiker, admiral i flåden og pioner indenfor programmering, Grace Hopper holdt i 1982 et nu deklassificeret foredrag for den amerikanske efterretningstjeneste NSA. Her talte hun om det vigtigste og mest oversete problem i brugen af computere: At ingen kan finde ud af at skelne mellem hvad der er vigtig, mindre vigtig og rent arkivarbar

information. Vi er efter Hoppers mening nødt til at kunne skelne mellem information der kræver handling nu, den der kan vente til i morgen og den der kan nøjes med at være gemt et sted og hentes frem, hvis nogen skulle få brug for den.

I dag gemmer vi det hele. Fordi vi er bange for det hvide papir.

Og netop derfor bliver det der skulle minimeres i stedet maksimeret. Mængden af gemte data er på få år tiltaget så en re-analogisering af dem ville lægge alle skove øde. Data lever nu sit eget liv, som man via sin computer kan søge en form for besøgstilladelse til, for selvom data kortvarigt kommer hjem til dets skaber, vil der stadig eksistere en kopi i skyen, vel og mærke en kopi, der pakkes ind i metadata omkring hvor og hvornår man har ønsket adgang til den, ganske som et fængselspersonale vil notere hvem, hvornår og hvor længe en pårørende besøger en indsat. Og fordi data er flyttet hjemmefra, kan man ikke være sikker på, hvad det går og laver.

Udenfor alverdens clouds lusker et andet stort dyr rundt. Dyret hedder kunstig intelligens, her kaldet forloren intelligens, og det ernærer sig ved menneskers data, som det bruger til at skabe en kopi af menneskelig tænkning. Samme forlorne intelligens udviser allerede nu fantastiske evner som cyberkriminell, som drevent hackerværktøj og som impersonator, på lyd, video og tekst. Hvis man kunne sige, at en maskine har en natur, så er forloren intelligens natur løgnagtig, ja, megalomanisk. Forloren intelligens er kendetegnet ved en ting: Det taler umiddelbart et sprog vi forstår, men det det siger er ikke baseret i kropsligt oplevet og menneskelig sanktioneret sandhed. Det er løgn, overdrivelser og rod, holdt sammen af den tyndest mulige sproglige tråd, og også den brister konstant. Men når forloren intelligens samtidig har spist originalerne og ved sin insisterende tilstedeværelse påstår at være deres repræsentant og ydmyge sandhedsvidne, så har dens skabere samtidig skabt en ny slags sandhed, en maskinbåret løgn, baseret på sprogets manipulationer, deriveret fra de millioner af bøger forloren intelligens har omfavnet, slugt og gylpet op igen, uden at have forstået en linje. Forloren intelligens giver god mening i et samfund, hvor menneskets mulighed for at identificere sig korrekt konstant formindskes af digitaliseringens omvendte minimering og hvor samme

identitet derfor får mindre og mindre betydning. Vi er simpelthen i gang med at afpersonificere os selv, noget der måske er den egentlig forklaring bag et andet, katastrofalt og helt vanvittigt løsen i tiden: Hvis man ikke har noget at skjule, har man ikke noget at frygte, hedder det, men sandheden er nok snarere, at vi ikke længere kan skjule noget i et pivåbent, lurmineret digitalt landskab og at vi derfor har alt at frygte. Det afgørende våben mod denne forvanskning af vores fælles historie og virkelighed, er analog.

Analoge bøger, hvis indhold forbliver finit. Opslagsværker og fysiske kort. Ordbøger. Leksikon og trykte manualer til de maskiner, vi meget snart vil ønske os at kunne slukke for. For hvis vi fortsætter af nuværende spor, hvor analoge arkiver nedlægges, identitetspapirer miskrediteres og fratages betydning og tyngde, hvor det regnes for kriminelt at ville betale anonymt med fysiske kontanter og hvor digitaliseringens minimering i stedet medfører maksimering af gemte, forvanskede data uden fast reference, data, der bor et sted, ingen mennesker kan være, så er kraftfeltet omkring os, det der er vædet i lim, begyndt at tørre omkring os. Snart er bevægelse umuligt.

Lad os bevare de analoge spor, der har ført os til hvor vi er og lad angsten for papiret, det hvide, og den dybe angst for at skabe noget, der ikke kan ændres, men er finit som skriften selv, lad den flytte ud, lad den i stedet bebo vore data i clouden og lad AI lege med det hele, lad angsten befrugte data, så de sitrer rødt derinde i skærmens lys, mens vi selv, mennesker, ifører os en rustning af viden, sund fornuft og kærlighed.

Lad os gøre det, vi er bedst til som mennesker: Skriv ned, arkiver, gemme og mindes.

Kun sådan bliver vi klogere.

Analogiseringsstyrelsens whitepapers udgives med jævne mellemrum og kan findes på www.analogist.dk/whitepapers